

Gdańsk 19 07 2022

dr hab. Maciej Dojlitko

Wydział Architektury i Wzornictwa
Akademia Sztuk Pięknych w Gdańsku
maciej.dojlitko@asp.gda.pl

Recenzja

Zleceniodawcą recenzji jest Akademia Sztuk Pięknych w Katowicach, skąd otrzymałem pismo informujące o wyznaczeniu mnie przez Centralną Komisję ds. Stopni i Tytułów jako recenzenta w komisji habilitacyjnej do oceny osiągnięć Pani dr. Anny Witkowskiej z Akademii Sztuki w Szczecinie.

Recenzja powstała w oparciu o dostarczoną dokumentację, złożoną przez habilitantkę:

- autoreferat;
- wskazane osiągnięcie – opis i dokumentacja fotograficzna;
- portfolio – dorobek projektowy – opis i dokumentacja fotograficzna;
- dorobek naukowo-dydaktyczny – opis i dokumentacja fotograficzna;
- dwie monografie wydawnicze
- lista wystaw indywidualnych i zbiorowych
- lista nagród/stypendiów

Informacje o habilitantce

Dr Anna Witkowska urodziła się w 1978 roku w Bydgoszczy. Jest artystką sztuk wizualnych, graficzką i projektantką. Tytuł magisterski z wyróżnieniem w specjalności grafika otrzymała w 2003 roku na Wydziale Malarstwa i Grafiki Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku. Promotorem był prof. Janusz Górski. Kolejnym etapem w jej naukowej karierze było uzyskanie tytułu doktorskiego w dziedzinie sztuk pięknych, otrzymała go w kwietniu 2018 roku na Wydziale Rzeźby i Intermediów Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku, zaś promotorką była prof. dr hab. Danuta Dąbrowska-Wojciechowska z Akademii Sztuki w Szczecinie. Od października 2015 do września 2019 pracowała na stanowisku asystentki prof. dr hab. Dąbrowskiej-Wojciechowskiej, współprowadząc pracownię Projektowania Książki Artystycznej i Publikacji Multimedialnych Wydziału Malarstwa Nowych Mediów Akademii Sztuki w Szczecinie. Następnie, od października 2019 do września 2021 samodzielnie prowadziła Pracownię Projektowania Otwartego, Plakatu

i dla Instytucji Kultury na studiach niestacjonarnych II st. Wydziału Grafiki Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku. Od października 2019 w stopniu adiunktki prowadzi Pracownię Projektowania Opakowań, Kierunek Komunikacja Wizualna na Wydziale Wzornictwa Akademii Sztuki w Szczecinie.

Oprócz pracy naukowo - dydaktycznej, Pani Anna Witkowska, od czasu zakończenia studiów, współpracuje na polu graficznym z wieloma instytucjami kulturalnymi, NGO's w Polsce i zagranicą oraz klientami indywidualnymi. Tworzy katalogi, książki, plakaty, oprawy festiwali. Kooperuje między innymi z: Gdańską Galerią Miejską, Instytutem Kultury Miejskiej w Gdańsku, Europejskim Centrum Solidarności, ISW Wyspa, Modelarnią, Fundacją Bęc Zmiana, CSW Łąźnia, Nadbałtyckim Centrum Kultury, CK Zamek w Poznaniu, Operą Narodową w Warszawie, Teatrem Współczesnym we Wrocławiu, BWA Awangarda we Wrocławiu, Muzeum Emigracji w Gdyni.

Na dorobek artystyczny habilitantki składa się wiele wystaw indywidualnych i zbiorowych w kraju i za granicą oraz pokazy i projekty interdyscyplinarne wykazane w dołączonym do wniosku chronologicznym wykazie. Warto wspomnieć o tym, iż została ona dwukrotną stypendystką Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego (2002, 2003), następnie stypendystką Marszałka Województwa Pomorskiego (2014). Pani Anna w 2015 została uhonorowana nagrodą Splendor Gedanensis za koncept kuratorski festiwalu Narracje 6.

Ocena autoreferatu, wskazanego dzieła oraz innych osiągnięć twórczych

Zgodnie z wymogiem formalnym, habilitantka wskazuje identyfikację wizualną oraz druki zaprojektowane dla NOMUS-a - Nowego Muzeum Sztuki w Gdańsku jako osiągnięcie naukowe będące podstawą ubiegania się o nadanie stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie sztuki w dyscyplinie sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki. NOMUS, to aktualnie najmłodsze muzeum sztuki współczesnej w Polsce zlokalizowane w dawnym budynku warsztatów szkolnych na terenie byłej stoczni gdańskiej. Inicjatorom powstania tej instytucji przyświecała idea, aby formuła muzeum nie powielala standardów i nie wpisywała się w kanoniczny obraz sztuki. Muzeum sztuki współczesnej w założeniu ma być przestrzenią nie tylko prezentacji, ale przede wszystkim krytycznej interpretacji. Ważnym elementem działalności NOMUS-a jest kształtowanie oraz wspieranie kulturowych i humanistycznych aspiracji odbiorców, co osiągnięte może zostać dzięki publikacjom wydawniczym. W przypadku tego konkretnego muzeum nie mówimy o projekcie rebrandingu identyfikacji wizualnej, czy jakiej-

kolwiek kontynuacji kreacji, w której tradycyjna forma z przeszłości musiałaby być w jakiś sposób uwzględniona. Ze względu na szereg okoliczności dla tej inicjatywy organizacyjnej, opisanych w autoreferacie, habilitantka mogła zaprojektować całkowicie nową identyfikację. W nowo powstałym miejscu prezentującym sztukę współczesną, znajdują się też jej własne prace oraz dzieła znanych jej artystów, z którymi niejednokrotnie miała okazję współpracować. Projekt habilitantki wdrożony został na wielu nośnikach identyfikacji wizualnej, a płaszczyzna jego oddziaływania jest szeroka.

Mocna, wręcz „totalitarna” stylistyka logotypu NOMUS dopasowana jest do współczesnego charakteru sztuki krajowej - wyrażającej niejednokrotnie swój bunt wobec otaczającej rzeczywistości i stojący w opozycji do tradycji. Szczególnie wyraziście uwypuklona, kiedy identyfikację buduje sama, podzielona i przemieszczona kompozycyjnie litera N. Dzięki zastosowaniu określonej kontrastowej gamy kolorystycznej tła, aplikowany sygnet N jest dobrze eksponowany i nie ginie w mozaice konkurencyjnych bytów graficznych. Nasuwa się tu porównanie z podobnymi zabiegami graficznymi stosowanymi od dekad w swojej identyfikacji wizualnej legendarnego słoweńskiego zespołu Laibach. Autorce udało się zbudować swoimi działaniami wizualnymi niejako tło dla eksponowanych obiektów artystycznych. W tego typu projekcie, dedykowanemu dla różnorodnych, ciągle powiększających się zbiorów sztuki ważne jest, aby sama identyfikacja wizualna miejsca nie była dla nich zbyt konkurencyjna. Jednocześnie, szczególnie w warstwie promocyjnej, nowe miejsce na mapie kulturalnej, jakim jest muzeum, projektant musi odpowiednio zaakcentować, co wobec wymienionych powyżej zastosowanych przez habilitantkę środków graficznych udało się uzyskać na właściwym poziomie. Odniesienie do miejsca, jakim są tereny postoczniowe i ich industrialnego charakteru znajduje swoje odzwierciedlenie w mocnej, syntetycznej formule graficznej całej identyfikacji wizualnej autorki. Ustalone reguły komponowania layoutów, układów tekstu oraz stworzony dwukolorowy zadruk okładek dla serii wydawniczych muzeum NOMUS, pozwalają odbiorcy łatwo zorientować się w konkretnych tytułach publikacji i tworzyć rozpoznawalną wizualnie serię wydawniczą. Katalog „Kolekcja w działaniu” jest w sposób ewidentny powiązany z całym systemem identyfikacji, jednak jego jakości graficzne nie stanowią konkurencji dla samych prezentowanych tam dzieł artystów.

W odbiorze całości brakuje form multimedialnych - chociażby animowanych wersji logotypu, sygnetu czy też aplikowanych mobilnych elementów typografii z użyciem rodziny fontu Neubau. A przecież sama forma logotypu ma ewidentny potencjał w tym kierunku, co obrazuje dynamiczne odcięcie i przesunięcie liter.

O tego typu działaniach wspomina również autorka, przy okazji swoich doświadczeń dydaktycznych, zatem na pewno ma ona w tym kierunku pełen zakres narzędzi i możliwości. Być może takie elementy ważnej płaszczyzny komunikacji wizualnej z odbiorcą powstały, jednakże recenzentowi nie udało się ich odnaleźć w dostępnych materiałach, jak również podczas wizyty w NOMUS-ie. Podsumowując, recenzowany projekt ma duży i charakterystyczny potencjał dla działań wizualnych, który z powodzeniem wykorzystywany jest w aktywnej działalności tej placówki kulturalnej.

Istotną częścią autoreferatu są udokumentowane osiągnięcia twórcze habilitantki. Pani Anna Witkowska była Kierownikiem do Spraw Kreacji i Wizerunku (2004-2006), później Dyrektorem Kreatywnym marki Reserved / LPP S.A. Kolejna funkcja to Dyrektor Artystyczna marki Quazi / CCC S.A. (2006-2011) oraz marki CCC / CCC S.A. (2007-2015). Była wówczas odpowiedzialna za liczne kampanie reklamowe i telewizyjne. Jej działalność w tej materii adresowana była do określonych odbiorców i choć mająca komercyjny charakter, powiązany z dużymi i znanymi firmami, to porównanie działalności artystycznej z tego rodzaju formą pracy zawodowej, mogłoby być interesujące do zbudowania pełnego spektrum sylwetki habilitantki. Recenzent żałuje, że nie mógł zapoznać się z tym kilkunastoletnim dorobkiem. Choć sama autorka dość krytycznie ocenia ten okres swojego życia zawodowego, to sądzę, że doświadczenia tam nabyte w jakiejś części mogą być istotne również podczas pracy dydaktycznej ze studentami.

All About Freedom festiwal to bardzo znany i już mocno zakorzeniony kulturalny symbol trójmiasta, nieodłącznie kojarzony z ECS. Udało się ten efekt uzyskać nie tylko dzięki jego ofercie kulturalnej, ale również poprzez stworzenie przez autorkę wyjątkowo trafnego loga w postaci wolnościowej rączki i spójnej identyfikacji wizualnej, która do tej pory pojawiała się co roku w przestrzeni publicznej już 15 razy. Graficzne odniesienie się do słynnego gestu pierwszego premiera III Rzeczypospolitej Tadeusza Mazowieckiego jest wyjątkowo symboliczne i do dziś kojarzone z odzyskaną w 1989 roku wolnością.

Nie mogę pominąć roli Anny Witkowskiej jako kuratorki i autorki projektu identyfikacji wizualnej dla szóstej edycji festiwalu Narracje, które odbyły się w 2014 roku, autorka wraz ze swoim mężem, artystą Adamem Witkowskim, została rok później uhonorowana nagrodą Splendor Gedanensis za koncept kuratorski festiwalu. Autorka nawiguje wielotysięczną rzeszę uczestników podczas spaceru w określone miejsca dzielnicy gdańskiego Wrzeszcza. To kolejna umiejętność istotna dla świadomego i dojrzałego projektanta komunikacji wizualnej. Wchodzimy

tutaj częściowo w zagadnienie eventowego wayfindingu, gdzie czytelna, syntetyczna mapa dzielnicy przedstawia 26 punktów festiwalowego programu niezwykle ciekawych prelekcji, instalacji, czy koncertów.

Dr. Anna Witkowska to osobowość niewątpliwie ciekawa i zaangażowana w wiele twórczych inicjatyw artystyczno - projektowych. Realizowanie projektów wyłącznie w jednej dziedzinie przez dłuższy okres czasu może prowadzić w pewnym momencie do niebezpiecznej rutyny i zmęczenia tej materii. Jednakże rozpiętość aktywności oraz tematyk prac artystycznych stworzonych na przestrzeni lat przez habilitantkę sugeruje, że taka sytuacja w jej przypadku nie powinna nastąpić. Przykładem dla tego może być chociażby stworzona przez nią marka SZARE WRONY, gdzie autorka, w swojej aktywności twórczej, wychodzi poza świat projektowania graficznego i łączy świadomość proekologiczną z formą kolektywnego rzemiosła, naprawiając używaną garderobę i nadając jej nowe życie poprzez upcykling.

Ocena osiągnięć dydaktycznych, organizacyjnych i naukowych

Od 2019 roku pani Anna Witkowska pracowała przez dwa lata w systemie studiów niestacjonarnych II stopnia kierunku Grafiki ASP w Gdańsku w Pracowni Projektowania Plakatu Otwartego i dla Instytucji Kultury. Pracownia realizowała projekty plakatów oraz zinów, które swoją tematyką odnosiły się krytycznie do kwestii związanych z ochroną klimatu, pandemii Covid 19, konfliktów światopoglądowych, czy też aktualnej sytuacji politycznej w kraju. Paradoksalnie, dobre chęci młodych twórców i przekonanie o słuszności swoich poglądów poprzez takie działania, mogą stać się formą bezdyskusyjnego narzucania własnego punktu widzenia odbiorcom, którzy nie mają możliwości przeciwstawienia się takim, czy innym hasłom, ze względu na swoją aktualną pozycję. Komunikat treści przekazywanej przez plakat jest w tym przypadku jednostronny, a to nie ułatwia dialogu, wymiany różnych poglądów, czy zaprezentowania innych punktów widzenia, co powinno mieć miejsce na uczelni wyższej. Recenzent nie ma powyższych wątpliwości oceniając działalność Pracowni Projektowania Opakowań, gdzie można przeanalizować i ocenić właściwą logikę formy, warstwę graficzną pod względem jej hierarchii i sposobu aplikacji na opakowaniu, a kończąc na parametrach konstrukcyjnych i materiałowych.

Można stwierdzić, że dr Anna Witkowska jest na początku swojej dydaktycznej drogi w Pracowni Projektowania Opakowań na Wydziale Wzornictwa Akademii Sztuki w Szczecinie, ale na podstawie zaprezentowanych wybranych przykładów prac studenckich widać, że bardzo dobrze radzi sobie z tą przestrzenią

projektowania. Prezentowane w dołączonej do wniosku dokumentacji semestralne i dyplomowe prace studenckie, charakteryzują się wysokim poziomem, co bardzo dobrze świadczy o prowadzącej pracownię. Zważywszy na fakt, iż pani Anna Witkowska pracuje tam od 2019 roku, a prezentowane efekty pracy przypadły na trudny dla dydaktyki okres pandemii, szczególnie uciążliwy w zakresie tworzenia prac z poza wyłącznie edycji graficznej, jakimi są projekty opakowań to nie wpłynęło to negatywnie na rezultaty. Filozofia pracowni podąża za istotnymi problemami dla współczesnego projektowania, takimi jak wpływ na ekologię i świadomy stopień wykorzystywania materiałów przez przyszłych projektantów. Pracownia realizuje zagadnienia związane z inżynierią papieru, jego możliwościami konstrukcyjnymi i tworzeniem relacji grafiki z formą opakowania, ich wzajemnie zależności są tu niezwykle inspirujące. Studenci pracowni prowadzonej przez habilitantkę zdobyli szereg nagród w bardzo prestiżowych konkursach projektowych. Wymienię tu tylko kilka znaczących wyróżnień: Olaf Stachurski „Animki” Packaging Innovations w Warszawie 2020. Marta Massella „ AVOID-19 pandemic first aid kit” pierwsza pięćdziesiątka Young-package w Pradze 2020. Olaf Stachurski „Shavy” pięćdziesiątka Young-package w Pradze 2020. Dawid Fik „DIY TEA” Polish Graphic Design 2021. Mam nadzieję, że formuła pracowni pod kierownictwem Pani Anny Witkowskiej będzie się w taki właśnie sposób dalej dynamicznie rozwijać.

Konkluzja

Podsumowując recenzję stwierdzam, że dr Anna Witkowska wykazuje się szeroką wiedzą na temat projektowania komunikacji wizualnej i zagadnień artystycznych, a jej doświadczenie w tych dziedzinach potwierdzone jest licznymi osiągnięciami. Jednocześnie nie ulega rutynie i poszukuje nowych dróg dla własnej działalności artystycznej, która ewoluuje. Habilitantka jest także zaangażowaną dydaktyczką, osiągającą dobre rezultaty w pracy ze studentami na poziomie zadań semestralnych i dyplomów, które doceniane są laurami w konkursach. Tym samym stwierdzam, że przedstawiona przez Panią Annę Witkowską dokumentacja dokonań oraz wskazane dzieło odpowiada wymaganiom określonym w artykule 219 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (tekst jedn. Dz. U. z 2022r. poz. 700 z późn. Zm.). Na podstawie oceny aktywności oraz osiągnięć artystycznych habilitanta, niniejszym wnioskuje o nadanie Pani Annie Witkowskiej stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie sztuki w dyscyplinie sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki.

dr hab. Maciej Dojlitko

